

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т. В. Параметри «нового світу»: критико-аналітичний аналіз світових футурологічних прогнозів // Гілея. – 2011. – №44 (2). – С. 602–612.
2. Годзь Н. Б. Проблеми медицини та футурологія // Гілея. – 2014. – №82 (3). – С. 209–213.
3. Корсак К. Ноофутурологія XXI века: условия спасения популяции Homo Sapiens Sapiens // RELGA. – 2015. – №1 [289] 25.01. (URL: www.relga.ru).
4. Страны мира, лучшие по развитию науки. Рейтинг Nature и Digital Science // В мире науки. – 2012. – №12. – С. 40–41.
5. Терепиций С. О. Явище футурології в контексті проблем соціальної філософії // Гілея. – 2015. – №98 (7). – С. 252–256.
6. Soet L. Shnegans S. Erekal D. Angatevar B., Rasiya R. World in search of an effective strategy of growth / UNESCO Science Report: on the road by 2030. Summary. – Paris: UNESCO, 2015. – 44 p. (URL: http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235407r.pdf).
7. OECD (2015), OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2015: Innovation for growth and society, OECD Publishing, Paris. – 264 p. (URL: http://dx.doi.org/10.1787/sti_scoreboard-2015-en) 4–11–2015.

References

1. Andrushhenko T. V. Parametry «novogo svitu»: krytyko-analitychny analiz svitovyh futurologichnyh prognoviz // Gileja. – 2011. – №44 (2). – С. 602–612.
2. Godz' N. B. Problemy medycyny ta futurologija // Gileja. – 2014. – №82 (3). – С. 209–213.
3. Korsak K. Noofuturologija XXI veka: uslovija spasenija populjacji Homo Sapiens Sapiens // RELGA. – 2015. – №1 [289] 25.01. (URL: www.relga.ru).
4. Strany mira, luchshie po razvitiyu nauki. Rejting Nature i Digital Science // V mire nauki. – 2012. – №12. – С. 40–41.
5. Terepyshhyj S. O. Javyshhe futurologii' v konteksti problem social'noi' filosofii' // Gileja. – 2015. – №98 (7). – С. 252–256.
6. Soet L. Shnegans S. Erekal D. Angatevar B., Rasiya R. World in search of an effective strategy of growth / UNESCO Science Report: on the road by 2030. Summary. – Paris: UNESCO, 2015. – 44 p. (URL: http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235407r.pdf).
7. OECD (2015), OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2015: Innovation for growth and society, OECD Publishing, Paris. – 264 p. (URL: http://dx.doi.org/10.1787/sti_scoreboard-2015-en) 4–11–2015

Pokhresnyk A. K., Ph.D., Associate Professor, Kyiv College of electronic devices (Ukraine, Kyiv), ktep2006@ukr.net

Philosophy of education on scientific and educational complexes of the XXIst century

The article examines the history of valuable educational and scientific complexes as a means to realize the slogan «Knowledge is power». The positive and negative features of such complex in the Soviet Union are indicated on. Research activity in 25 states of the world is considered and the quality rating is done. Switzerland, Singapore, Israel, the USA and Great Britain have appeared to be leaders. It is specified, that the higher education within the next years will test radical change through occurrence of absolutely new energy sources and 3D-printers.

Keywords: higher education, science, educational and scientific complex, high-quality research, solar power, 3D-printers.

Похресник А. К., кандидат философских наук, доцент, директор Киевского техникума электронных приборов (Украина, Киев), ktep2006@ukr.net

Философия образования о научно-образовательных комплексах XXI века

Исследовано историю целостных научно-образовательных комплексов как средств воплощения в жизнь лозунга «Знание – сила». Указано на положительные и отрицательные черты такого комплекса в Советском Союзе. Рассмотрено научно-исследовательскую деятельность в 25 государствах и выявлены лидеры по эффективности – Швейцария, Сингапур, Израиль, США и Великобритания. Указано, что высшее образование в ближайшие годы испытает радикальное изменение из-за появления совершенно новых источников энергии и 3D-принтеров.

Ключевые слова: высшее образование, науки, образовательно-научный комплекс, качественные научные исследования, солнечная энергетика, 3D-принтеры.

* * *

УДК 1:(37.01+304.2)

Цзоу Ченчжан,
аспірант кафедри соціальної філософії та філософії
освіти, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
gaokuyiv@gmail.com

ВІДКРИТА ОСВІТА ТА ВІРТУАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

Стаття присвячено соціально-філософському дослідженню проблеми відкритої освіти та віртуального університету на тлі сучасних глобалізаційних процесів. Автор обґрунтовує актуальність створення віртуального університету на базі відкритого освітнього простору, визначаючи в даному контексті поняття віртуального університету, розглядаючи його у контексті синергетичного підходу. У статті розглянуто загальні тенденції розвитку освіти в інформаційну добу та розкрито переваги дистанційної форми навчання й доцільність застосування супроти традиційної.

Висувається теза, що відкрита освіта та віртуальний університет постають у якості відповіді на заклики інформаційної доби та забезпечують реалізацію основних демократичних цінностей сучасного суспільства. Шведкий розвиток науки та техніки передбачає пропорційний розвиток системи освіти, який має на меті створення єдиного освітньо-наукового середовища для світової спільноти.

Ключові слова: віртуальний університет, освіта, відкрита освіта, відкрите суспільство, інформаційне суспільство.

Трансформація суспільства нашої країни на шляху до інформаційного неминує вимагати якісних змін у всіх сферах його функціонування, особливо у сфері освіти. Ця вимога зумовлена, перш за все, динамічним характером сучасного світу, необхідністю швидкої перекваліфікації та високого рівня вузькопрофільної освіти: врешті-решт, часи фахівців широкого профілю залишаються позаду. У зв'язку з цим змінюється й роль вищих учбових закладів на теренах України. З'являється необхідність у готовності до змін навчальних курсів та програм у відповідності до вимог соціуму та ринку праці. Відносини між університетом та суспільством усе більш набувають рис бізнес-відносин, що зумовлює розвиток співвідношення «попит–пропозиція» та змушує університети змінювати та вдосконалювати шляхи надання освітніх послуг та передбачати запити їх споживачів.

Ці якісні зміни вимагають розвитку нового типу освітнього простору – відкритого освітнього простору, або ж відкритої освіти. Як відомо, саме поняття відкритості активно застосовується в категоріальному апараті природничих наук, які тлумачать його як основоположну якість системи, яка надає їй можливість безперервного обміну речовиною, енергією та інформацією з навколишнім середовищем та світом. Карл Поппер, розробник концепції відкритого суспільства, розглядав відкритість в ідеологічному аспекті у якості альтернативи поняттю тоталітарного суспільства. Саме відкрите суспільство він наділяв набором рис, властивих сучасній західній демократії, заявляючи, що воно «засноване на інструментальній раціональності, де сакралізації соціальних та політичних норм та процедур, можливості зміни соціального статусу його членів» [8, с. 211].

В контексті цього поняття ми пропонуємо розглянути поняття відкритої освіти та віртуального університету як її складової. Розвиток відкритої освіти пов'язано зі становленням інформаційного суспільства, формуванням нової освітньої парадигми та появи потреби у неперервній освіті. Технологічність сучасної освіти, що засновується на використанні інформаційних технологій, електронних носіїв та джерел інформації, є провідним чинником її відкритості.

Розвиток нової освітньої системи має на меті інтенсифікацію, індивідуалізацію та неперервність освіти. Реалізація ж принципів відкритої освіти призводить до якісних змін усієї системи: самого знання, форм та методів організації навчання, роль викладачів та студентів у навчальному процесі. Водночас, у зв'язку з тенденціями глобалізації ми спостерігаємо явище масифікації вищої освіти, тобто, зростання попиту на споживання освітніх послуг. З цього випливає прагматизація цілей та цінностей освіти як відповідь на запити суспільства, ринку праці, економіки тощо. Вища школа остаточно позбавилася свого станового характеру, що, з одного боку, зумовило невизначеність її місця у структурі суспільства та суспільних відносин, а з іншого – перетворило її на відкрите поле для нововведень. Ми спостерігаємо поступову автономізацію університету та зміну ролі держави у його розвитку. Разом з тим, усе більш поширеним стає явище маркетизації вищої освіти, тобто, втручання у її сферу ринкових відносин, стверджує дослідник В. Нікольський [7, с. 17].

Усі ці явища спонукають до дискусії щодо формування різних моделей вищої освіти, оскільки класична модель стає застарілою та вже не в змозі відповідати на заклики сучасності. А. Запесоцький стверджує, що формування різноманітних моделей університетської освіти є «історично зумовленим процесом, що має циклічний характер». Зміст кожного циклу визначається, з одного боку, реальним суперечностями, які неминуче виникають внаслідок інертності освітніх систем, а з іншого – динамічним розвитком реалій життя, змінами соціокультурного стану. Внаслідок цього ми спостерігаємо не лише зміни змісту освіти, але й поступову трансформацію домінуючого типу університету [2, с. 155].

Поняття відкритої освіти формується за допомогою синергетичного підходу, згідно з яким це поняття передбачає подолання інституціональних обмежень освітньої діяльності. У цьому випадку освіта усвідомлюється як одна з підсистем суспільства – відкрита система. Завдяки такій моделі ми отримуємо освіту, відкрити до майбутнього розвитку, та включення до освітніх процесів уявлень про відкритість світу, цілісності та взаємозв'язку людини, природи та суспільства. У цій концепції основним показником відкритої освіти є новий тип соціальних відносин, який включає у себе обов'язкову взаємодопомогу, взаємокоординацію, співпрацю та співтворчість. Такої точки зору дотримується представник синергетичного підходу С. Шевелева, визначаючи відкритість як ключову властивість освітнього процесу сучасності [12, с. 14].

Реалізація такого принципу передусім зумовлює першочергову орієнтацію на учня як суб'єкта навчального процесу. Іншим важливим показником є максимальне врахування сучасних тенденцій суспільного розвитку та цілеспрямована інтеграція освіти у суспільні процеси. «Уявляється, що сучасна освіта передбачає відкритість майбутньому, а її подальший розвиток пов'язано з подоланням закритості та наданням навчальному процесу творчого характеру. Це вимагає принципових корективів в організації існуючої системи освіти», – зазначає С. Шевелева [12, с. 16]. Окрім цього, ідеї відкритості знаходимо й у основоположників синергетики – Г. Хакена та І. Пригожина.

Якщо спробувати сформулювати вимоги інформаційного суспільства до університету, вони поля-

гатимуть, передусім, в уніфікації загальних стандартів кваліфікації, які будуть прийнятними в різних регіонах світового ринку. Це зумовлено вимогою конкурентоспроможності та затребуваності випускника на ринку праці. Окрім цього, виникає велика необхідність у постійному оновленні компетентності робітника, що зумовлено швидким розвитком та зміною інформації. Тобто, одна з найважливіших вимог до освіти – це йти в ногу з часом, не лише не відставати від інформаційного та технічного прогресу, але й органічно вклинюватися у його хід, відповідати його вимогам та вимогам нового суспільства. Університет має остаточно позбутися характеру установи, що тяжіє над суб'єктами навчального процесу, а сам навчальний процес має стати повністю прозорим та особистісно-орієнтованим.

Як слушно відзначає С. Терпищій, «діалектичні протилежності, що існували в період аграрного суспільства... зберігають свою теоретичну та практичну силу, разом с тим народжуються нові відношення, що декламують ускладнення педагогічних смислів та значень. «Ідеальна людина» стає дедалі більш різноманітною, тобто автономною у своїй інтерпретації. Цей процес диверсифікації освітніх ідеалів триває і досі, а отже і цінності освіти індустріальної епохи мають своє відомінене відображення в еру глобалізації» [10, с. 134].

У зв'язку з поступовою віртуалізацією багатьох сфер життєдіяльності суспільства та у контексті розвитку відкритого освітнього простору виникає такий феномен, як віртуальний університет. Застосування нових інформаційних технологій дає можливість, у свою чергу, залучити нові методи навчання у відповідності до вимог глобалізації стандартів. Сам по собі віртуальний університет не лише змінює культурне середовище, але й виступає продуктом цих змін, втілюючи власним існуванням основні принципи відкритої освіти. Відтак, метою нашого дослідження стає соціально-філософський аналіз феномену відкритої освіти та віртуального університету.

Що ж мається на увазі під поняттям віртуального університету? Перш за все, це зміна роду взаємодії між студентом та викладачем, які переходять у площину віртуального середовища, створюючи віртуальний навчальний процес. Віртуальна освіта, як і освіта у традиційному розумінні, являє собою водночас і процес, і результат взаємодії суб'єктів навчального процесу, що супроводжується створенням ними віртуального освітнього простору зі своєю власною специфікою. За таких умов існування віртуального освітнього простору поза комунікацією між тими, хто навчає, та тими, хто навчається, визнається неможливим.

Дослідник Андрій Хуторський визначає наступні основні характеристики віртуального освітнього процесу:

- попередня невизначеність для суб'єктів взаємодії;
- унікальність для кожного роду їх взаємодії, в тому числі й з реальними освітніми об'єктами;
- існування лише протягом самої взаємодії. Віртуальний процес відбувається у відповідному віртуальному просторі, якості якого визначаються аналогічними ознаками та наявністю у ньому віртуальних об'єктів [10, с. 25].

Таким чином, можемо стверджувати, що віртуальний освітній простір створюється, передусім, лише об'єктами та суб'єктами, які безпосередньо приймають участь у

процесі навчання, відводячи другорядну роль власне технічним засобам навчання та скорочуючи обсяг мінімально необхідної матеріально-технічної бази. Такий підхід дозволяє відійти від вже застарілої суб'єкт-об'єктної моделі навчання, яка передбачає передачу знань студенту без врахування специфіки міжособистісної взаємодії та спрямованої суто на реалізацію стандартів, навчальних планів тощо.

Розвиток нових інформаційних технологій дає можливість застосовувати й відповідні нові методи навчання. Так, за такої моделі навчання усі матеріали оформляються у вигляді окремих модулів, розподілених за темами, кожен з яких формується з допомогою не лише педагога, але й програміста та веб-дизайнера. Готовий курс розміщують на сайті, додаючи обов'язково і посилання для самоперевірки. Безпосередня комунікація між студентом та викладачем здійснюється за допомогою електронного листування. Це дозволяє розвивати комунікативну етику міжособистісного спілкування вчителя та учня, покладаючи у своїй основі принцип діалогізму.

Віртуальний університет має змогу підготувати набагато більше фахівців, порівняно зі стандартними вишами. Це зумовлено, зокрема, і відсутністю необхідності великої матеріально-технічної бази, й зняттям кадрового питання. Власне, його парадигма ґрунтується на радикальній переоцінці ефективності традиційної моделі навчання. Частка сухого викладу теоретичного матеріалу лектором зменшується на користь практичному застосуванню знань шляхом самоперевірки, перевірки інших та надання оцінки їхньому рівню знань. Залучаючи нові інформаційні технології, прислухаючись до новацій та будучи відкритим до нововведень, віртуальний університет створює якісно нову інфраструктуру, наближаючи, якщо говорити мовою бізнесу, послуги до їх споживача.

Однак віртуальний університет ще більше ніж класичний підвладний чинникам меркантилізації, що пояснюється підвищенням фінансово-економічної ролі головних елементів такого університету, зокрема віртуальних знань та досліджень. «Потенційні застосування отримані від фундаментальних досліджень та їх трансформації в інновації та промислової продукції призвело до розширення та узагальненню прав інтелектуальної власності з метою захисту використання нових застосувань і генерування фінансування для тих, хто розвивав їх. В результаті, договірні дослідження розширилася і продукти цих контрактів більше не розглядатися як не-конкурентні і не-виняткові: доступ до певних знань відтепер може бути затриманий, або ж взагалі обмежений в області патентування та ліцензійних угод» [13, с. 76]. Внаслідок цього, віртуальний університет, що є джерелом реального грошового зиску, не може розповсюджувати знання безкоштовно.

Звісно, може здатися, буцімто це стосується лише країн «прогресивного Заходу». Однак для України напрощуд важливо розвивати свій інформаційний та освітній простір, прислухаючись до провідних світових тенденцій. Адже це пов'язано не лише з вимогами світового ринку та ринку праці. Нове покоління молоді зростає з якісно новим та відмінним від попереднього світоглядом та світоглядними потребами. Й не в останню чергу це зумовлено розвитком та поширеністю інформаційних технологій.

Таким чином, ми стверджуємо, що віртуальний університет відповідає на вимоги сучасної цивілізації, створюючи інформаційне поле нового типу, стимулюючи осіб, що навчаються, до самостійного пошуку інформації, її критичного осмислення, усвідомлення власної мотивації до навчання та орієнтованість на результат. На відміну від класичної моделі університету, віртуальний дає можливість розвиватися у тенденціях динамічного розвитку суспільства, створюючи поле для мобільності у повному сенсі цього слова: головна вимога до матеріально-технічної бази студента – наявність портативного комп'ютера та зв'язку з мережею Інтернет.

Віртуальний університет створює умови для формування інтелектуальних особистостей, здатних до самостійного пошуку та здобуття знань, прийняття рішень та застосування здобутого на практиці. Завдяки легкому доступу така модель навчання може забезпечити широке залучення дорослого населення до отримання цих знань та застосування їх на користь як окремих особистостей, так і держави та суспільства в цілому. Адже досягнення суспільства залежать безпосередньо від рівня інтелектуальних та практичних навичок та вмінь його членів.

Організація відкритого освітнього простору за допомогою віртуального університету (адже, як ми вже прояснили, ці поняття не є синонімами) закономірно розглядається як система, що має змогу забезпечити загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів шляхом широкого введення та застосування освітніх технологій дистанційної освіти. На цьому ґрунті громадянам створюються умови для найбільш повної реалізації свого права на освіту, яке за своєю структурою та якістю відповідає вимогам сучасного розвитку економіки та громадянського суспільства.

Віртуальні університети мають широке поле для утворення. Так, базою для них можуть стати заклади, які історично діяли у сфері відкритої та дистанційної освіти; традиційні навчальні заклади, що не мають досвіду дистанційної освіти та бажають таким чином знизити витрати на навчання; традиційні навчальні заклади, які бажають таким чином підвищити якість надання освітніх послуг, що, у свою чергу, збільшить контингент студентів, бажаючих навчатися з використанням нових інформаційних технологій; корпоративні бізнес-сектори, які мають свої внутрішні програми підвищення кваліфікації [див.: 6].

Як ми вже визначили, на рівень розвитку віртуального університету впливають наступні фактори: поява нових можливостей для розвитку технологій навчання у зв'язку з розвитком нових інформаційних технологій, зниження вартості навчання для обох сторін з обернено пропорційним збільшенням можливого об'єму знань. Водночас, виникає необхідність об'єктивного покращення якості навчання та оперативного використання найновіших досягнень різноманітних галузей науки.

В Україні розвиток систем дистанційного навчання поки що знаходиться на початковій стадії, їх використання здійснюється переважно у складі традиційних систем. Деякі навчальні заклади зараз запроваджують паралельне використання дистанційної освіти з метою залучення більшої кількості студентів та напрацювання досвіду роботи з такими технологіями задля подальшого переходу на повну дистанційну освіту. Прикладом такого переходу

є успішне використання системи управління курсами Moodle – веб-додатку, що надає можливість створювати сайти для online-навчання та знаходиться у вільному доступі. Ця навчальна платформа має на меті об'єднання викладачів та студентів у єдину інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища. Своїм функціонуванням вона реалізує так звану філософію педагогіки соціального конструктивізму.

Соціальний конструктивізм у цьому випадку має у своїй основі побудову знань окремими групами одна для одної, протягом якої відбувається спільне створення культури загальних артефактів із загальними значеннями. Коли людина занурена в культуру, вона постійно вчиться бути її частиною на різних рівнях, бути її витвором та водночас творцем.

Застосування такої технології дозволяє зосередити увагу на студенті в якості суб'єкта навчання, апелюючи таким чином до синергетичної концепції освіти, розвитку діалогу замість монологічного викладу інформації. Таким чином, спостерігається зміна ролей: кожен учасник освітнього процесу стає не лише учнем, але й вчителем. Сам же педагог перестає бути звичайним джерелом інформації, стаючи більше зразком для наслідування, лише скеровуючи на шляху до досягнення цілей кожного конкретного курсу.

Нові інформаційні та комунікаційні технології пропонують вражаючі можливості та перспективи їх застосування в навчальному процесі, підкреслюючи таким чином, що людство знаходиться на межі освітньої революції, в результаті якої кардинальних змін зазнають усі сфери життя людини. Разом з новими соціальним вимогами та новою світовою спільнотою, яка формується в результаті застосування цих технологій та моделей діяльності, утворюється необхідність нового рівня освіченості, який би відповідав вимогам інформаційного суспільства. А новий рівень освіченості, у свою чергу, вимагає створення принципово нової технології набуття наукових знань, інших підходів до викладання та засвоєння знань. Відтак, помилково було б вважати, що застосування нових інформаційних технологій автоматично підвищить рівень якості освіти, адже задля цього необхідний і відповідний розвиток окремих галузей психології, дидактики та етики. Та водночас варто зазначити, що було б ледь чи не злочином не звертати увагу на можливість успішного застосування нових інформаційних та комунікаційних технологій в освітній сфері та їх роль у розвитку творчого потенціалу людини: аби залишитися в авангарді цивілізаційного поступу, університетам треба визнати існуючі виклики та позбутись, у необхідному обсязі, зачарованості академічними традиціями [9, с. 217].

Застосування нових технологій освіти, пов'язаних з використанням віртуального простору, дозволяють певним чином вийти за межі часо-просторових вимірів. Забезпечення безпосередньої інтерактивної комунікації між суб'єктами навчального процесу стає безсумнівною перевагою такої системи навчання. Дивлячись на швидкий прогрес техніки та пов'язаний із цим розвиток різноманітних технологій, методик та систем навчання, можемо прогнозувати з досить високим відсотком ймовірності, що різноманітні електронні бібліотеки, віртуальні університети, наукові лабораторії віддаленого доступу стануть основою створення єдиного освітньо-наукового середовища для світової спільноти.

Таким чином, розуміння освіти як відкритої системи впливає, передусім, з її технологічних та інформаційних складових. Нова модель освіти, яка стає втіленням ідеї про формування відкритого суспільства, потребує інноваційних форм навчання, зорієнтованих на особливості та проблеми інформаційного суспільства. Однією з таких форм стає віртуальний університет, який має змогу забезпечити доступність та відкритість нової системи вищої освіти. Соціально-філософський зміст цих явищ полягає у звільненні освіти від системних механізмів сучасного суспільства, як то політики, влади та бюрократії. Тоді функціонування освіти може визначатися соціально-значущими цілями. Відкрита освіта та віртуальний університет мають на меті реалізацію одних з основних принципів демократії: доступності знання й можливості самоосвіти та саморозвитку особистості та суспільства загалом.

Список використаних джерел

1. Алешин Л. Знания в информационном обществе [Электронный ресурс] / Л. Алешин. – Режим доступа: <http://laleshin.narod.ru/zio.htm>.
2. Запесоцкий, А. Образование: Философия, культурология, политика / А. Запесоцкий. – М.: Наука, 2003. – 456 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / М. Кастельс – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 606 с.
4. Кинелев В. Философия образования в XXI в. и ее информационные аспекты / В. Кинелев // Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств. – 2011. – №1 (25). – С.31–34.
5. Красильникова В. Информатизация образования: понятийный аппарат / В. Красильникова // Информатика и образование. – 2003. – №4. – С.21–27.
6. Минаков М. Виртуальный университет и перспективы украинского образования [Электронный ресурс] / М. Минаков // Зеркало недели. Украина. – 2000. – №27. – Режим доступа: http://gazeta.zn.ua/EDUCATION/virtualnyy_universitet_i_perspektivy_ukrainskogo_obrazovaniya.html.
7. Никольский В. Глобальное образование: пределы либерализации / В. Никольский // Высшее образование в России. – 2004. – №8. – С.17–25.
8. Поппер К. Открытое общество та його вороги. Т.1 / К. Поппер. – К.: Основи, 1994. – 444 с.
9. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д. Б. Свириденко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
10. Терещиць С. О. Тенденції розвитку освітніх ландшафтів в епоху індустріального суспільства / С. О. Терещиць // Науковий вісник. Серія «Філософія». – Харків: ХНПУ, 2015. – Вип.45 (частина II). – С.139–150.
11. Хуторской А. О виртуальном образовании / А. Хуторской // Дистанционное и виртуальное обучение: Дайджест рос. и зарубеж. прессы. – 2000. – №1. – С.25–27.
12. Шевелева С. Открытая модель образования (синергетический поход) / С. Шевелева. – М.: Магистр, 1997. – 47 с.
13. Musselin C. Universities and Pricing on Higher Education Markets / Christine Musselin // Changing Educational Landscapes (Editor D. Mattheou). – Athens: «Springer», 2010. – P.75–90.
14. Svyrydenko D. Globalization as a factor of academic mobility processes expanding // Philosophy and Cosmology. – Kyiv, 2015. – Vol.14. – P.223–235.

References

1. Aleshin L. Znaniya v informacionnom obshchestve [Jelektronnoj resurs] / L. Aleshin. – Rezhim dostupa: <http://laleshin.narod.ru/zio.htm>.
2. Zapesockij, A. Obrazovanie: Filosofija, kul'turologija, politika / A. Zapesockij. – M.: Nauka, 2003. – 456 s.
3. Kastel's M. Informacionnaja jepoha. Jekonomika, obshhestvo i kul'tura / M. Kastel's – M.: GU VShJe, 2000. – 606 s.
4. Kinelev V. Filosofija obrazovanija v XXI v. i ee informacionnye aspekty / V. Kinelev // Vestnik Cheljabinsknoj gosudarstvennoj akademii kul'tury i iskusstv. – 2011. – №1 (25). – S.31–34.
5. Krasil'nikova V. Informatizacija obrazovanija: ponjatijnyj apparat / V. Krasil'nikova // Informatika i obrazovanie. – 2003. – №4. – S.21–27.

6. Minakov M. Virtual'nyj universitet i perspektivy ukrainskogo obrazovaniya [Elektronnyj resurs] / M. Minakov // Zerkalo nedeli. Ukraina. – 2000. – №27. – Rezhim dostupa: http://gazeta.zn.ua/EDUCATION/virtualnyj_universitet_i_perspektivy_ukrainskogo_obrazovaniya.html.

7. Nikol'skij V. Global'noe obrazovanie: predely liberalizacii / V. Nikol'skij // Vysshee obrazovanie v Rossii. – 2004. – №8. – S.17–25.

8. Popper K. Vidkryte suspil'stvo ta jogo vorogy. T.1 / K. Popper. – K.: Osnovy, 1994. – 444 s.

9. Svyrydenko D. B. Akademichna mobil'nist': vidpovid' na vyklyky globalizacii': monografija / D. B. Svyrydenko. – K.: Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2014. – 279 s.

10. Terepyshhij S. O. Tendencii' rozvytku osvitnih landshaftiv v epohu industrial'nogo suspil'stva / S. O. Terepyshhij // Naukovyj visnyk. Serija «Filosofija». – Harkiv: HNU, 2015. – Vyp.45 (chastyna II). – S.139–150.

11. Hutorskoj A. O virtual'nom obrazovanii / A. Hutorskoj // Distancionnoe i virtual'noe obuchenie: Dajdzhest ros. i zarubezh. pressy. – 2000. – №1. – S.25–27.

12. Sheveleva S. Otkrytaja model' obrazovaniya (sinergeticheskij pohod) / S. Sheveleva. – M.: Magistr, 1997. – 47 s.

13. Musselin S. Universities and Pricing on Higher Education Markets / Christine Musselin // Changing Educational Landscapes (Editor D. Mattheou). – Athens: «Springer», 2010. – P.75–90.

14. Svyrydenko D. Globalization as a factor of academic mobility processes expanding // Philosophy and Cosmology. – Kyiv, 2015. – Vol.14. – P.223–235.

Zou Ch., postgraduate student of the Department of Social Philosophy and Philosophy of Education of National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kiev), gaokyiv@gmail.com

Open education and virtual university: the social–philosophical analysis of the problem

The article is devoted to the study of social and philosophical problems of open education and virtual university on the background of contemporary globalization processes. The author proves the necessity of creating a virtual university on the basis of open educational space, defined the concept of the virtual university in this context and considering it in the context of a synergistic approach. The article deals with the general trends of development of education of the information age and revealed the benefits of distance learning and one's usefulness instead of traditional approaches.

Author puts forward the thesis that the open education and virtual university occur as a response to the calls of the information age and ensure the democratic values of a modern society. The rapid development of science and technology provides a proportional development of the education system which aims to create a holistic scientific and educational environment for the world community.

Keywords: virtual university, education, open education, open society, information society.

Цзоу Ченчжан, аспирант кафедри соціальної філософії та філософії освіти, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gaokyiv@gmail.com

Открытое образование и виртуальный университет: социально–философский анализ проблемы

Статья посвящена социально–философскому исследованию проблемы открытого образования и виртуального университета на фоне современных глобализационных процессов. Автор обосновывает актуальность создания виртуального университета на базе открытого образовательного пространства, определяя в данном контексте понятие виртуального университета, рассматривая его в контексте синергетического подхода. В статье рассмотрены общие тенденции развития образования в информационную эпоху и раскрыты преимущества дистанционной формы обучения и целесообразность применения против традиционной.

Выдвигается тезис, что открытое образование и виртуальный университет возникают в качестве ответа на призывы информационной эпохи и обеспечиваются реализацией основных демократических ценностей современного общества. Быстрое развитие науки и техники предусматривает пропорциональное развитие системы образования, которая имеет целью создание единой научно–образовательной среды для мирового сообщества.

Ключевые слова: виртуальный университет, образование, открытое образование, открытое общество, информационное общество.

* * *

УДК 37.013

Шевчук О. О.,
здобувачка кафедри соціальної філософії та філософії освіти, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), alexik18@yandex.ua

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІНІСНИХ ЗАСАД ВИЩОЇ ОСВІТИ

Досліджено проблему трансформації ціннісних засад вищої освіти під впливом процесів утвердження інформаційного суспільства. Показано, що інформаційне суспільство сприяє орієнтації на широкий спектр нових цінностей в більшості сфер суспільного буття, зокрема, у сфері вищої освіти, а від усвідомлення сутності та ролі зазначених трансформацій у аксіології залежить ефективність модернізаційних процесів у галузі вищої освіти.

Ключові слова: інформаційне суспільство, аксіологія освіти, цінності, інформація, знання.

У даній статті здійснюється спроба проаналізувати сутність впливу інформаційного суспільства на таке освітнє явище, як вища освіта, а саме на її ціннісні засади. В першу чергу хотілося б зазначити, що концепція інформаційного суспільства є об'єктом жвавої дискусії у сучасному соціогуманітарному дискурсі в цілому, та у дискурсі філософії освіти зокрема: дана теорія виступає однією із поширених конкуруючих теорій сучасного суспільства разом із концептами «постіндустріальне суспільство», «суспільство знань» тощо.

Актуальності нашому зверненню до дослідження складних протиріч утвердження інформаційного суспільства та процесів розвитку педагогічної освіти додає соціальний запит, окреслений О. Ворон наступним чином: «Інформаційне суспільство – це суспільство духовного та інтелектуального розвитку людини. Тому в осмисленні духовної еволюції особливе місце займає дослідження становлення нових ціннісних орієнтацій під впливом новітніх інформаційних технологій... Формування ціннісних орієнтацій підліткового покоління майже повністю «випало» з–під контролю спеціалізованих виховних інститутів, які здійснювали його впродовж століть. Результати цих обставин настільки руйнівні, що ціннісна аморфність, бездуховність, аморальність тощо почали у величезних масштабах загрожувати соціальному становленню сучасної молоді» [3, с. 175].

Відомий дослідник модернізаційних процесів у сучасній вищій освіті М. Квік в даному контексті зазначав, що новий світ, у який ми прямуємо, має багато назв у різних теоріях: одні теоретики позначають процеси останніх кількох десятирічч «постмодерніст» (Ж.–Ф. Ліотар і З. Бауман, хоча З. Бауман останнім часом уподобав термін «плинна модерність»), для інших – це «друга модерність» (У. Бек), «рефлексивна модернізація» (У. Бек, Е. Гіденс, С. Леш), «глокалізація» (Р. Робертсон) або «глобальна доба» (М. Ватерз); ще інші описи називають їх «мережевим суспільством» (М. Кастелз), «знанцевим та інформаційним суспільством» (П. Дракер) або, у більш філософському стилі, «постнаціональною констеляцією» (Ю. Габермас) [6, с. 24]. В першу чергу, з методологічної точки зору, нами має бути обґрунтовано звернення саме до концепту «інформаційного суспільства», підтвердивши